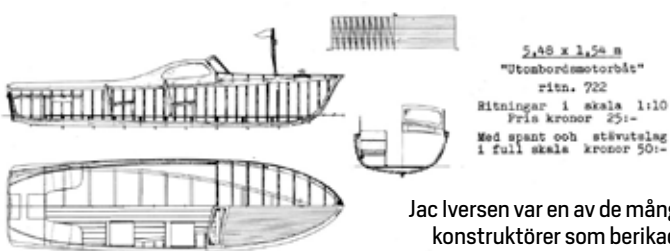

Campingbåtens kännetecken:

- Oftast från 4,5 meter till uppåt 7 meter.
- Nästan uteslutande klinkbyggd
- Löstagbar inredning i någon form
- Avsedd för utombordsmotor

Jac Iversen var en av de många konstruktörer som berikade campingflottan. Här med en ritning för amatörbygge.

Kuriosa:

Camping

Ordet kommer från

engelskans camp = läger.

Engelskans camp kommer

i sin tur ur latinets campus = fält

SVENSKA BÅTKLASSIKER Campingbåten

Medan den svenska motorbåtssporten ännu var i tonåren var frisksporten och "en sund själ i en sund kropp" i tidens anda. I samma anda föddes campingbåten, som tillsammans med Petterssonbåten, är den båttyp utan segel, som haft den största betydelsen för fritidsbåtsfolkets möjlighet att enkelt och billigt komma ut på sjön. Text: Stefan Iwanowski

ENKEL I SIN konstruktion och billig i inköp och drift. Men ändå fullt tillräcklig för att ta sig ut i den svenska skärgården och övernatta med luftmadrasser, primuskök och gott humör.

Campingbåten är en helt svensk företeelse, sprungen ur allemansrätten, semesterlagstiftningen och frisksportarandan som rådde i Sverige under den tidigare delen av förra seklet. Från slutet av 1920-talet till en bit in på 1960-talet var campingbåten sinnebild för det enkla, naturnära båtlivet. En enkel båt för kortare nöjesturer med möjlighet för enklare övernattningsombord och anpassad för sjöar

och skärgård med skyddade vatten.

När Svenska Turistföreningen 1921 lanserade idén att ge sig ut och tälta och även hyrde ut tält för ändamålet var det början på fenomenet camping i Sverige. Ursprunget hittar vi i USA där inspirationen kom från gamla indian- och nybyggartraditioner och varit en egen företeelse sedan 1861 och spreds sedan bland annat genom scoutrörelsen.

Den svenska varianten handlade i begynnelsen om att med tält och Trangiakök ge sig ut att uppleva och övernatta i naturen. På landbacken.

För båtfolket var det enkla friluftslivet däremot en gammal

vana. När man fick en ledig stund kastade man loss i små enkla båtar av olika slag för att möta hav och natur och sedan ta skydd under medhavt litet rufftak eller kapell, när skymningen kom.

1928 TOG KONSTRUKTÖREN Ruben Östlund upp och utvecklade idén.

Initiativet kom från lite oväntat håll. Det året gjorde nämligen ledningen för Ätvidabergs industrier (en gång i tiden en av Sveriges största kopparproducenter) en storsatsning för att komma igen efter en tidigare konkurs. De hade tillgång till sågverk och startade bland annat tillverkning av kontorsmöbler med tillbehör, lastbilskarosser, butiksinred-

ningar och parkettgolv.

En förfrågan om båt ritning hade också skickats till båtkonstruktören Ruben Östlund som svarat positivt och sände ritning 194 - vilket innebar att de även satte igång med serietillverkning av båtar. Det var en fördäckt båt med måtten 4,5x1,45 m som hade sittplats för fyra personer i den öppna sittbrunnen. Den var liten, enkel och billig med en bottenform som tillät lite högre hastigheter (11-12 knop), utrustad med utombordsmotor och lämpad för båtutflykter med familjen och enkel övernattnings.

Bredvid en annons om köttkonserver med devisen "Camping - det nya ordet för

Lux Winner var en av campingmodellerna i Electroluxprogrammet på 1960-talet. Med dagens motorutbud är det fortfarande ett attraktivt val och snyggare än många av sina nutida efterföljare. Foto: Lars H Lindén.

sommarens frihet” i tidningen Motor Journalen 1928, recenserades den nya båten i smått entusiastiska ordalag, men med fokus på hastighet, inte övernattnings. Båten gjorde succé som ett billigare alternativ till ruffbåtar, det arrangerades till och med speciella tävlingar för ”Åtvidabergsbåtar” och det exporterades båtar till både Egypten och Sydamerika.

Trots succén lades tillverkningen ner när Åtvidabergsföretaget istället valde att koncentrera sig på kontorsmaskiner och utvecklades till världsföretaget för skriv- och räknemaskiner – AB Facit...

CG PETERSSON och andra hakade på trenden och ritade liknande båttyper. Både av utrymmes- och ekonomiska skäl konstruerades de för utombordsmotor, vilket fick snurrellverkare som Archimedes, Penta och Trim, med flera, att beställa ritningar för campingbåtar i olika storlekar som passade till just deras motorprogram. Båtarna seriebyggdes hos olika små varv utmed

kusterna och båt och motor såldes sedan i paket som ett fullt utrustat ekipage.

1929 anordnade KMK (Kungliga Motorbåt Klubben) båtutställning för första gången sedan Allt för sjöns premiär 1922 i Saltsjöbaden. Utställningen ägde rum i Liljevalchs konsthall 18 maj–2 juni och präglades i hög grad av den nya båttypen.

”Båtutrustningar och campingutensilier funnos i mängder” som en recensent konstaterade och såväl Penta, Archimedes som Evinrude fanns på plats med sina exempel. Mest plats tog varuhuset NK med två montrar. Den ena med båtillbehör och två 17 fotare och två 19 fots campingbåtar i olika utföranden. Den andra till bredden fylld med allehanda utrustning för båtcamping; paraplytält, proviantkorgar, campingkök och NK:s egen uppblåsbara campingmadrass.

Till att börja med räknades de som ”passbåtar”, men snart började det stå campingbåt på ritningen och i marknadsföringen.

Den typiska campingbåten var liten, öppen, klinkbyggd, ofta i

furu med detaljer i mahogny, en liten skyddande vindruta och dito sarg runt sittbrunnen. Ett kapell kunde fällas upp och vips! – så hade man ett fint litet tält på sjön!

Så småningom blev båtarna några decimeter längre, vissa fick plats för några britsar under fördäck och stuvutrymmen förbättrades.

LUX-BÅTEN, SOM LANSERADES av Electrolux 1947, var en förädlad variant av campingbåten. Einar Runius ritade den första, **Lux Camping Holiday** och den lite mindre Lux Camping Family ritades av Per-Erik Siljeström. De byggdes helt i mahogny och med högre och mer skyddande vind- och sidorutor, blev mäkta populära, kopierades flitigt av små och stora varv runt om i landet och marknadsfördes av sådana som Ab Gösta Berg, Allmänna Bilvårds Affären (ABV), NK Kristensson med fler, med namn som Falken, Weekend och Sinta.

Campingbåtsidén – liten, billig, enkel båt med spartansk övernattningsmöjlighet – var seglivad och klarade plastens intåg

i olika varianter, men trängdes alltmer undan i nyproduktion. Begagnade är de dock väldigt prisvärda, ger många njutningspoäng för pengarna och är en del av vår båtkultur som är väl värd (och enkel) att bevara. ☺

Campingens förutsättningar var allemansrätten och semesterlagstiftningen.

- 1917** Första riksdagsmotionen om att utreda möjlighet för allmän semester
- 1920-talet** Avtal för tjänstemän om 45 timmars arbetsvecka
- 1938** Den 8/6, lag om 2 veckors semester för alla
- 1946** Möjlighet att åka på ”husmorssemester”, ett slags kollo för husmodrar
- 1951** 3 veckors semester
- 1957** 45 timmars arbetsvecka
- 1963** 4 veckors semester
- 1978** 5 veckors semester